

DR. GROSSMANN GYÓGYINTEZETE EGGENBERGBEN, GRÁZ MELLETT.

Kies fekvésű, 400 m. a tenger színe felett. Mindennemű fizikai gyógy mód; hízó és soványító kurák. Vizgyógy mód, fény, nap- és villanyfürdők. Belbetegek, anyagcserebánt. üdülk és neurastheniában szenvedőknek.

MÉRSÉKELT ÁRAK. — MÉRSÉKELT ÁRAK.
PROSPEKTUST KÉRJEN AZ IGAZGATÓSÁGTÓL.

UTAZÓ BÖRÖNDÖK. Angol coupe Vulkan
Fibre bőröndök, kéz-
bortáskák, női ridikülök és pénztárcák kaphatók a készítőnél.
SCHLAGER HENRIK bőröndös Szabadka,
Főtér, Farkas ház.
JAVÍTÁSOK ELFOGADTATNAK. • JAVÍTÁSOK ELFOGADTATNAK.

VIG ZSIGMOND SÁNDOR

könyv-, zenemű- és papírkereskedő Szabadka, Főtér. ☎☎☎ Telefon 57.

Ajánlja helyben és vidékre modern 200 kötetből álló kölcsönkönyvtárt. 1000 zeneműből álló kölcsönzójét 2 korona havi előfizetési díjért. Prospektus ingyen és bérmentve!

Elsőrendű száraz szénsavat,
kifogástalan tartályokban
jutányos ár mellett szállit:

DR. WÁGNER JENŐ és EMIL

szénsav és oxigéngyár részv. társaság
Budapest, IX., Pápay István-utca 6—8—10.
Teljesen modern új berendezés.

Fecske-Áruház
Szabadkán, Eötvös-utca, György Mór-féle ház.
Szabadka első illatszer-,
dizsmű- és játékarúháza.
Telefon: 7—29. sz.

Raktáron tart és a legolcsóbb áron árusít mindennemű
fodrászati cikkeket,
kötszerek, az összes kül- és bel-
földi parfümök, China-ezüst-,
dizsmű- és játékarukat.
Férfi divatcikkek nagy raktára.
Figyelmes és pontos kiszolgálás!

LEGSZEBB,
leg-
elegánsabb

C
I
P
Ő
K
E
T

KÉSZITI

Pendzsity György

úri és női cipész
Szabadka, Balihány-utca.

Kitüntetve az Országos
Iparegyesület által. ☎☎☎

Üveg-, fa-, bádóg-
cimentáblákat

legújabb kivitelben
♦♦ olcsón készít ♦♦

Szabó István

cimfestészeti műterme
♦♦ Szabadka, ♦♦
L, Kazinczy-utca 87. sz.
Telefon: 5—24. szám.

MAYERHOF MARGIT

SZABADKA, KOSSUTH-U. (Halbrohr-ház.)

Megnyitotta női kalapüzletét. Jutányos árak! Legújabb párisi divat!

Dr. Heiszler

vizgyógyintézete és fürdője
SZABADKÁN, KAZINCZI-U. 88.

◀◀◀◀◀◀ TELEFON: 406. ▶▶▶▶▶▶▶▶

MASSAGE. ♦♦♦ VIZKURÁK.
Szénsavas-, gyógyszeres fürdő.
Pöstyéni iszapfürdő. ♦ Kádfürdő.

A legolcsóbb bevásárlási forrás!!
„GÓLYA“-ÁRÚHÁZ
Szabadkán, az új huspicacon, Csillag-házban.
Telefon: 221. — Minden vevő ajándékot kap!

Állandó nagy készletet tart a legjobb csipkék-, diszek-, szalagok-,
női és férfi fehérneműk-, harisnyák-, cipők-, nyakkendők-, ka-
lapok-, kezttyük-, vásznak-, szabókellékek-, játékaruk-, bluzok-
és pongyolákban. Kötények készen és mérték szerint elkészítve.
Különlegességek: Kötött női és férfi, téli és nyári harisnyák
minden színben, párja 30 fillér. Fehér és színes gallérok, darabja
30 fillér. Fehér és színes kaucuk gallér, darabja 40 fillér. Fehér
és színes kézelők, párja 50 fillér. Fehér és színes kaucuk kézelő,
párja 60 fillér. Finom férfi és női ernyők, darabja 2 kor. Bőr-
kezttyük, minden színben, párja 1 korona.

AUTONOMIA

ZSIDÓ FELEKEZETTÁRSADALMI és POLITIKAI LAP.

MEGJELEN MINDEN MÁSODIK HÉTEN SZERKESZTŐ: Dr. KLEIN ADOLF SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL
SZABADKA, SZÉCHENYI-TÉR 99. SZ.
ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK · EGÉSZ FŐMUNKATÁRS: SZABADKA, SZÉCHENYI-TÉR 99. SZ.
ÉVRE 12 KORONA, FÉLÉVRE 6 KOR. Dr. SINGER BERNÁT FÓRABBI Előfizetési díjak a „Délvidéki Közgazd.
Bank R.-T“-hoz Szabadka, küldendők.

TARTALOM:

1. Dr. Klein Adolf: Anatéma és ex-kommunikáció.
2. △ Az irodák.
3. Büehler Zsigm. főrabbi: Ébredjünk.
4. Ambrus Balázs: Régi ruhák.
5. B. E.: Szilánkok.
6. Neményi: Fővárosi levél.
7. Dr. Fischer Benő főrabbi: Szellemi áramlatok a magyar zsidóságban.
8. Előfizetési felhívás.
9. Tárcs. Frischmann: Egyszerű emberek beszéde.
10. Tanügy. Ben Jakob: A népiskolák államosítása.
11. Külföld.
12. Hírek.
13. Aranyfűst.
14. Könyvismertetés.
15. Közgazdaság.
16. Szerkesztői üzenet.
17. Betöltendő állások.
18. Hirdetések.

Foncière, Pesti biztosító-intézet.

ALAPITTATOTT 1864. ÉVBEN. ☒ BUDAPESTEN. ☒ ALAPITTATOTT 1864. ÉVBEN.

Teljesen befizetett részvénytőke 4.000,000 K
Tartalékok és évi díjbevételek 68.000,000 K
Összes biztosítékok 72.000,000 K

Tűz, jég, baleset,
betöréses lopás és életbiztosítás ::

EZRA FIUNEVELŐ INTÉZET

SZABADKA, IV., ZOMBORI-ÚT 28.

Gondos, családi, egyéni, modern zsidó nevelés a rituálék szigorú betartásával. — Héber nyelvtanítás Berlitz-módszere szerint. — Biblia és talmud kurzusok. — Német, francia, angol, olasz nyelvből és zenéből intenzív tanítás.

Prospektussal FÜRST BÉLA intézeti igazgató szívesen szolgál.

Minden néven

nevezendő nyomtatványt magyar, német, horvát, szerb (ciril), sőt héber nyelven is, a legizlésebb kivitelben és a legjutányosabb áron készít (vidékre is) a legmodernebb betűkkel felszerelt

Telefon 62.

Hungária-nyomda, Szabadka.

HALBROHR SÁNDOR

M. KIR. ÁLLAMVASUTAK SZÁLLÍTÓJA

◀◀◀◀ SZABADKA. ▶▶▶▶

KÖZP. RAKTÁR:

Széchenyi-tér 104

Telefon szám 10.

IRODA:

Kállay Albert-utca

18. szám.

Elvállal mindennemű szállításokat szárazon és vizen, butorkocsiban v. anélkül.

TELEFON: 3-58.

Folyószámla a Szabadkai Kereskedelmi és Iparbanknál.

STERN ZSIGMOND

TEMPLOMFESTŐ SZABADKA, VI. FÉLIX-UTCA 16.

KÉSZIT: modern és minden meglévő stílusban díszes templomfestéseket és mázolásokat, fa-, márvány- és patina utánzatot. □ Költségvetést díjtalanul, vázlatot felszólításra a legjutányosabb árban készít. □ Levélbeni meghívásra vidékre is elmegyek.

AUTONOMIA

ZSIDÓ FELEKEZETTÁRSADALMI ÉS POLITIKAI LAP.

MEGJELEN MINDEN MÁSODIK HÉTEN SZERKESZTŐ: Dr. KLEIN ADOLF

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK: EGÉSZ FŐMUNKATÁRS:

ÉVRE 12 KORONA, FÉLÉVRE 6 KOR. Dr. SINGER BERNÁT FŐRABBI

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

SZABADKA, SZÉCHENYI-TÉR 99. SZ.

Előfizetési díjak a „Délvidéki Közgazd. Bank R.-T“-hoz Szabadka, küldendők.

Dr. Klein Adolf:

Anatéma és exkommunikáció.

Az igaz liberális korszakában, a kor- és áramlatok élő visszhangjaként, a magyar törvényhozás akaratát és határozatát valóra váltva, báró Eötvös József, a nagy kultuszminiszter egyetemes gyűlés tartására hívta egybe a magyar zsidóságot, hogy a felekezet önmaga békés megegyezéssel, legjobb hite és meggyőződése szerint építse ki a maga autonómiáját. Ezen kongresszust még többnek kellett volna követnie, mindaddig, amíg a nagy mű telő alá kerül. Atyáink lelkében titokzatos, sejtető nyelven suttogtak a boldog és megelégedett jövő képét elővarázsló reménységek. A zsidó szíveket megült évszázados elnyomatásnak sokféle, bujkáló elkeseredése, mely az élni akarás rácsain előparázslott, lehűvösödött, elült, helyébe szeretet és hála költözött a magyar nemzet iránt és ősi zsidó hálaérzettel fordult a megváltó törvény felé, feledve a multat; zsolozsmás ajakkal köszöntve az új, boldog korszak biztató hajnalát.

De a megpróbáltatások időhatára még nem érkezett el. A keserűség mértéke még nem telt be. Az áldást hozni hivatott ezen találkozás még egy, talán utolsó csapással sújtotta a bizakodó reményeket.

A munkakezdést megelőzve, már riasztó hírek járták be országszerte a zsidó községeket: „a kongresszus meg akarja reformálni ősi zsidó vallásunkat!“ Érthető a rettegés, a bizalmatlankodás, mellyel hithű eleink mozdulatot, lélekzetet visszafojtva, sziv-szorongva figyelték, lesték a történeendőket.

Nem kellett hosszan várakozniok; a kongresszus ifju óriásai a nyugatról beérkező reformszellőktől kipirultan, imperatív fölényel hirdették egy új modern irányzat szükségességét, üdvöt jelentését. Eltiporva az ellenkezőket, beledobták az egyenlenség üszkét a közös elnyomatás idejében még türethető egyetértésben élt magyar zsidóság közé.

A többit ugys tudjuk már.

És megisméltődött a bibliai jelenet: az építők nyelve, vágya, gondolata egymással szemben megértő érzést nem fakasztott a szívekben. És a nagymihályi gyászos anatómához jöttek; és jöttek az ősi zsidó hitet féltve őrzők új tilalmai és védekező határozatai.

Az egész világ zsidósága által vallástörvényi kodex gyanánt elismert Sulchan Aruchnak a kongresszusi többség általi detronizálása; a rabbitestületen esett sérelmek

s az idegenből érkező reform törekvések térhódítása folytán felekezeti életünket ellepett állandó harcok és küzdelmek áradata nagyon is érthetővé teszik a kettéválás és exkommunikáció ultima rációját hirdető állásfoglalását.

Az áldatlan tusa mindmáig is él a lelkekben, olyannyira, hogy a béke és testvériesülést hirdetőknél halachikus tilalmakat szegeznek szembe a szakadás apostolai.

Am lássuk, helytálló-e ezen halachikus tilalmakra való hivatkozások.

Napjainkban, az aeroplán korszakában az elfogulatlan szemlélő előtt megmagyarázhatatlannak látszó változás észlelhető a lelkekben. A mult sivár eredményeinek kritikai megrostálása után a népek s első sorban Izrael népének hitbéli felfogása, érzése és vágya alapjaiban való megfordulással tér vissza a szívet, lelket megnyugtató és felemelő ősi vallási eszményhez. Az elnyomatás sötétjében évszázadokat átélt magyar zsidóságnak a magyar országgyűlés liberálistusa folytán hirtelen napfénybe kerülése, a fénysugarak általi elvakítottágával ugynevezett modern áramlatok után való iramodása után, az ősi hit igazságai után való komoly visszavágyódás napjainkban egészen új szituációt teremtettek. A nagymihályi s utána következett többi tilalmak a Sulchan Aruch kiküszöbölési akaró reformtörekvések, modernizáló irányzatok behozataláért hevülő, a rabbinikus jogokat csorbító ugynevezett neológianak szóltak. A mi vágyunk és célunk az ősi zsidóegység, a kölcsönös béke áldásai után való vágy és cél. Ennek pedig — jól tudjuk — egyetlen garanciája a Sulchan Aruch kodexszerű elismerése, ezen enunciaciónak az országos szervezeti szabályzatokba való formális beiktatása s ekként az ősi hit érintetlenségének biztosítása.

Ezen célt szolgálta a legutóbb tartott országos értekezlet, amidőn határozati javaslatában kimondta, hogy:

„a kiépítendő önkormányzat keretein belül joghatályos intézkedések biztosítsák a bármely árnyalatbeli hitközségek által fenntartott intézmények és hagyományok hü megőrzését és ápolását“.

Alaptörvényeink összefoglalását alkotó eme kodexünknek az őt megillető helyre való visszaállításának vágya vezette a kiküldött százas bizottságot, amidőn a fenti határozati javaslat további konzekvenciájaként legelső ülésében egyhangú lelkesedéssel deklarálta a Sulchan Aruch könyvének szabályzatainkba való beiktatását. Az országos egyesítési mozgalom élén férfiak pedig, akár a nagy nyilvánosságnak szánt nyilatkozatai és írásai, akár szűkebb körben történt kijelentései mind, mind ezen szellemtől áthatottak. Ezen szellemet tükrözi vissza Székely Ferenc m. kir. udvari tanácsos, az autonómiai bizottság illusztris elnökének peszach ünnepén az „Egyenlőség“ hasábjain megjelent s általános megnyugvást és megelégedést keltett, igaz és becsületos béke szükségességét hirdető nagy cikke is.

És ez természetes is. Az egész magyar zsidóságra kötelező ezen határozat elől kitérni, menekülni egyetlen igaz zsidónak sincs joga, de nincs is szándéka. Az egybehivandó második egyetemes nagygyűlés elementáris erővel söpörné el az utból az ellenkezni akarókat.

Meggyőződésem, hogy a régebbi anatemák jámbor életü hirdetői tárt karokkal, igaz boldogsággal üdvözöltek volna egy hasonló célu mozgalmat és törekvést.

A mi szándékainkra és vágyainkra ezen anatemák éppen nem applikálhatók. Senkinek sem áll jogában az ilyen törekvéseknek a hagyományt neki szegezni, a testvéri jobbot nyújtókat hideg elzárkózással visszautasítani, az egység és teljességgel szemben a szakadást ajánlani.

De érthetetlen és ép észszel meg nem magyarázható, miképpen lehetne a szakadás, a kettéválás, mely minden időknek, minden népeknek átká — éppen csak a magyar Izraelnek üdve és boldogsága. Érthetetlen, hogy éppen a legvallásosabb zsidó életet élő orthodox vezetőség akarjon egy új dogmát statuálni, meghonosítani, mely szentebb legyen a Tóránál, a Talmudnál, a Sulchan Aruchnál, szentebb multunknál és jövőnkél: és az új dogma a kettéválás, a szakadás legyen? Tessék kérdést intézni a zsidó néphez, tessék megkérdezni orthodox testvéreink tömegeit, vajjon helyeslik-e ezen új dogma felállítását?

Szabad-e, jogában áll-e orthodox vezérférfiainknak — kikerüléssel s igaz szeretettel állapítom meg, hogy vallásunknak önzetlen és igaz letéteményesei — a testvéri szeretettel közeledni akarókat törvényesítendő válaszfalak emelésével örökre száműzni akarni a közös sátorból? Vajjon nincsen-e, nem találnak-e a tisztas férfiak a szent Tórában ezen cselekedetre vonatkozó szabványokat?

Maga a szándék is ma már anachronizmus. Mert ugyebár szakadás, különválás sohasem következhet be, ha eleink a gyászos emlékü kongresszuson a konzervatív elemek hitbéli aggályait méltányolják; ha vallásunk hirdetése, hitéletünk feletti örökösre hivatott rabbitestületünk ősi nimbuszát csorbitatlanul hagyják?

Ezeket a mulasztásokat pótolni, a félreértéseket megszüntetni, intézmények és hitbéli kívánalmakat körülbástyázni és biztosítani célja az egységes autonomia megvalósításáért küzdőknek. Ezen célokat pedig csak megerősítik és támogatják az elmúlt idők konzervatív törekvései.

Ezen igazságok pedig mindenkorra leküzdhetlen bástyák gyanánt merednek a kettős, avagy hármass autonómiát hirdető torz eszméjének megvalósulása elé. Egységes és osztatlan magyar Izraelt teremteni, ősi zsidó hitünk megújodása és megszilárdítása érdekében az Egyetlen és annak Tórája nevében indult meg a küzdelem, melynek pedig az egységes autonómia a legbiztosabb fundamentuma.

Részemről áruulás és örök gyalázatnak tartanám a két vagy többszörös autonómia vallási vesztőhelye érdekébeni közreműködést.

Az irodák.

△ A magyar állam vallásügyi politikája a hazai zsidósággal szemben akkor követte el a legnagyobb, következményeiben szinte végzetes hibát, mikor a két iroda felállítását megengedte és azokat mint közvetítő közegeket elismerte. A kongressusnak mindkét párt részéről nagy elkeseredéssel és oly nagyon kevés bölcseséggel és előrelátással folytatott harcaiból oly szervezeti szabályok kerültek ki, melyeket felekezetünk nagy része elfogadni nem akart. Ezzel az egyetemes gyűlés tulajdonképeni célja illuzióssá vált és az egyetlen helyes eljárás az lett volna, hogy a kongressus érvényességét maga a kormány semmisnek nyilvánítsa és a szervezet megalkotását kedvezőbb idők és okosabb emberek eljöveteleig halassza. Az akkori idők szenvedélyes vitái lehet-

lenné tették a nyugodt megfontolást, mely az intéző köröket erre vezette volna. E helyett megszületett a két iroda. A kormány magára nézve ezt a legszerencsésebb megoldásnak találhatta. Arany János fülemüljének a bírása sem volt bölcsőbb és békeszeretőbb, mint az 1871. évi rendeletek, melyek igazat adtak a kongressusi félnek, igazat a másiknak és ez által „egyfelül a kongressusi izraelita fél tovább haladásának szabad tér hagyaték, másfelől pedig közte és az ortodox izr. fél közt fenforgó viszályok is véget érnek.“

Bizonyára jó hiszemű volt a miniszter, mikor ilyen kényelmesen akarta elintézni! egy nagy felekezetnek belső viszálykodását. De ma már a negyven éves tapasztalat eléggé tanusítja hogy hamis feltevések és

a csalfa remények töltötték el mikor a pillanatnyi elkeseredés által okozott ellentétek által maradandóvá tette. A két iroda nem szüntette meg meg a viszályokat. nem kellett megnyugvást, nem vitte előre helyzetünk javulását. Sőt ellenkezőleg; ők állják útját a kibékülési lehetőségeknek, ők akasztják meg a zsidóság fejlődését és ők teszik lehetetlenné az oly intézmények létesítését, melyek az özszejidőség javáért szolgálnak.

A kormány ma sem tekinti őket egybeként, mint közvetítő közegeknek, ártatlan kis irodáknak melyek az adminisztratív teendőket pontosan elvégzik. Csakhogy a zsidóság belső viszonyainak alakulására nem ilyen ártatlan a szerepük, arra ők valóságos veszedelmet képeznek, mert ők a kettészakadás bástyái, az elválasztás látható tényezői, melyeken meg fognak törni mindazok az érzelmek, melyek apártokat esetleg egymáshoz vezethetnék és mindazok a törekvések, melyek az állam részéről bennünket megillető jogok elnyerésére irányulnak.

A hazai hitközségek minden egyikének kellene egyszer felvetni a kérdést, hogy mi-
ben látta erkölcsi előnyét az irodák fennállásának. Ha az államtól kiutalt segélyösszegek nem rajtuk keresztül jutnak rendelési helyükre, akkor még csak tudomása se volna senkinek arról hogy ők képezik a mi forumunkat. De mihelyt hangosabban szólal meg a vágy hogy a pártok közötti ellentét megnyihüljön, hogy egészséges önkormányzatnak birtokába jussunk, hogy községeink megerősítésére a szükséges minimális összeget előteremtjük, hogy tisztviselőink helyzetét megszilárdítsuk és a mindnyájunk által oly forrón sovárgott nyugdíjügyet rendezzük: ha ezek szóba kerülnek. akkor a két irodáról rögtön tudomásunk lesz, akkor az egyik megindítja és szervezi a szent háborút a vallás megvédésére, a másik — nos a másik előkelően elintézi szóban és írásban az ügykörébe eső teendőket.

A magyar zsidóság széles rétegeiben él már a tudat, hogy a két iroda megszüntetése szabadíthat fel bennünket a két felekezeti babonájától és a mai állapotok összes bajaitól: Mindinkább megerősödik sokakban a hit, hogy csupán az ő romjaikon keletkezhetnek az új alakulások, melyek a különböző pártok szabad fejlődését biztosítanák, a nélkül hogy a végleges szétválás veszélye állandóan fölöttünk lebegne és a nélkül hogy a köztük már létező ellentétek nagyobbításától félnünk kellene. És mindinkább világos

lesz előttük, hogy mindazokat a teendőket, melyek az irodák fentartását állami szempontból indokolják, azokat a minisztérium kebelében fennálló semleges ügyosztály ép oly lelkismeretesen tudja elintézni, mint ők és ez egyszermind feleslegessé tenné az irodákat, melyek az egységes zsidóság pénzéből fentartva mégis az egységes zsidóság összes törekvéseivel ellenkező irányoknak a képviselői.

Ha van bennünk mégis remény és vágy a magyar zsidóság jobb korszaka iránt, akkor ezen bennünk élő tudatoknak meg kell nyilatkoznunk oly hangosan, hogy a vallásügyi minisztérium is megértse okainkat. Községek, melyek szervezetünk kérdésével foglalkoznak, népgyűlések melyek az eddigi állapotokkal való elégedetlenségnek kifejezést adnak; községkerületek, melyek elnökeik jóakarataiból és tetszése szerint néha gyűlést tarthatnak: ilyen irányban keressék az utat, melyen előbb az egyesüléshez és azután az autonómiához fog a zsidóság megérkezni. Minden más irányban — hiába állítanak fel programokat, hiába viszik harcra lelkesedésüket, akaratukat és tudásukat — szembe fogják magukat találni az irodákkal, melyeknek pusztá léte örökös akadály a minden egyesülési törekvésnek.

Büchler Zsigmond főrabbi:

Ébredjünk!

Az egységben van az erő. Ez régi, a laposságig menő közönséges, de azért nem kevésbé helyes axioma. Ha valamikor, hát most érkezett el a 12-ik óra, amikor a közéletben észlelhető forrongás sűrűn parancsolja a hazai zsidóságnak, hogy feltéve minden kicsinyes okvetlenkedéseket, akadékoskodásokat, egy zászló alá tömörüljön.

Az idő szava szól most mindennap az eseményekben és akik nyitott szemmel néznek maguk köré, azok láthatják, hogy a társadalomban, az országban milyen mélyreható változások történnek mindenfelé. A közélet tele van kérdésekkel, melyekről pár esztendővel ezelőtt úgy beszéltek, mint a távoli jövő fantomjáról. Gondolatok, tervek, melyek csak a köz-tudatban lappangtak, tettekké válnak. Az erők, melyek itt forrnak, tudatosan vagy öntudatlanul megvalósulást keresnek.

A gondolatok mellett nem mehet el közönségesen az ember, mert ha hidegen akarná is nézni a kor harcát és a történelemnek azt a folyamatát, mely most indulófélben van, akkor is találkozni kellene

ezzel a nagy átalakulással. Éreznie kellene a nagy ütközetet, mely múlt és jövő között folyik, mely megszólal az események láthatatlan elemeiben és a kézzelfogható dolgokban egyaránt. Mit tesz a zsidó felekezet? Milyen előkészületeket, hogy a változó körképben beilleszthesse a vallásos életet? Milyen tervekkel áll elő, hogy meglepetve ne találjon ben-
uünket az idő? Hogyan tudjuk vallásunkat, hitéletünket megvédeni a változott viszonyok között? A szombat, a rituálé, a hitoktatás, hogyan lesz biztosítva a gazdaságilag és társadalmilag átalakított időben? Ezek most a főkérdések, melyek érdemesek, hogy minden zsidó pártfelekezeti különbség nélkül foglalkozzék velük behatóan, szorgosan, lelkiismeretesen.

És mit látunk? Azt, hogy erőnket elfecséreljük meddő pártharcokban. Nincs megértés egy oldalon sem. Haszontalan torzsalkodás emészti fel jobb ügyhöz méltó erőnket. Emellett nem vesszük észre, hogy ég fölöttünk a ház. **עוררו עוררו מתרדמתכם** Ébredjétek testvéreim! Buzdítson tette benneteket a hitünket fenyegető veszély. **עד מתי אתה שוכב ענל** Meddig alszol még Izrael? Szinte megdöbbentő ez a mozdulatlanság a zsidóság táborában.

Erősítsük a falakat, a hit bástyáit, nehogy teljesüljön majdan rajtunk a próféta korholó szava: **אבותי אכלו בשר וישני הבנים תקדיניה** hogy az atyák mulasztását a gyermekek szenvedik meg. Ne higgye az ortodoxia, hogy ő védve van a kor pusztító áramlata ellen, ne bizakodjék abban, hogy az ő berkeibe nem hatol be az új világnézet. Koncedálok azt, hogy az öregek, az apák még szilárdan megállják helyüket, de gyermekeiket hermetice nem zárhatják el a mindinkább előrenyomuló ultra radikalizmus elől.

Össze kellene fogni a zsidóságnak, hogy közös erővel, vállalva küzdjön az ellenséges áramlattal, mely már-már csakányt emel a hit falaira. Előbb-utóbb ki fogják kuszóbolni a hittanítást az iskolákból, az elemiből éppúgy, mint a középiskolákból. Az állam el fog válni az egyháztól. Vigyázzunk, legyünk résen, hogy úgy ne járjunk, mint az olasz- és franciaországi zsidók, akik ilyen demokratikus és radikális ujitások következtében már csak látszólagos zsidó hitéletet élnek.

Egyesülnünk kell. Csak közös akarral, összetartással küzdhetünk a vallásunkat fenyegető veszély ellen. Ne higgye senki, hogy ördögöt festek a falra. Csupán üres rémlátások kineznek. Akinek szeme van és azt nyitva tartja, láthatja, hogy a szabadgondolkodók tábora napról-napra növekedik, hogy a legszélsőségesebb radikalizmus előre veti árnyékát és hogy a felekezetenélküliség veszedelmesen kísért. Ezek ellen az ortodoxia sem védheti meg állandóan és hosszú időre gyermekeit. Ujságolvasó ember előtt nem titok, hogy a fővárosi tanítók f. é. március 2-án tartott gyűlésén elfogadtak egy határozati javaslatot, melyben követelik az államosított népiskolákat vallás-

oktatás nélkül. E határozati javaslat értelmében az egyesület kimondotta, hogy a Tanítók Országos Szövetségét megkeresi és utasítja, hogy a kérdés megvalósítását a közoktatásügyi minisztériumban szorgalmazza.

Tudom, hogy ezt a határozatot még nem fogja nyomon követni a tett, de az ilyen új eszmék hovatovább hódítanak és egyszerre csak megváltozott viszonyok között találja magát a hazai zsidóság előkészületlenül. Ezért is szükséges, hogy minden érzékenységet, gyűlölködést félretéve, kezefogjunk és tanácskozzunk a teendők fölött.

Ó, ha volna erőtlen tollamnak annyi beszédes szava, hogy megértethetném hitestvéreimmel mindkét oldalon azt a vasszükségességet, mely kiáltó szóval követeli a kiegyezést, a testvéresülést, akkor nyugodtan elmondhatnám: hála Istennek, nem élttem hiába! Alberti-Irsa.

Tegyünk erőssé az „Autonomiát”,

Ambrus Balázs:

Régi ruhák.

*Szegény anyám oly hervadt már s oly fáradt,
Nagy ritkaság, ha látja őt a város;
Válogatja az ünneplő ruhákat,
Hogy melyik illik fekete hajához.*

*A kedves kékjét bizony összegyűrte,
... Talán a gyöngyszin, ... talán majd a szürke;
... A merész zöldet nem szereti régen —
És megjelenik végül feketében.*

*Oh nem mindig volt ilyen elfakult ő,
Volt, hogy azt mondtak: milyen kedves úrnő.
De valami megsebezte a szívét,
S mint régi szövet, elhagyta a színét.*

*Néha dúdol még, foga között halkán,
S illatok szállnak: rózsa, mályva, menta
S mikor szájáról felhangzik a dallam,
Szomorú, mint egy ó-kori legenda.*

*Néha vidám, könnyedén trallalázik,
S a két szemem ilyenkor könnyben ázik
Furcsa, törékeny angyali jelenség,
Mikor dalolva átmegy a szobákon:
Ilyenkor én, én, zokogni szeretnék
Szegény, szegény jó elhervadt anyámon ...*

B. E.:

SZILÁNKOK

A falusi zsidó és a magyarság.

Az Alkotmány statisztikai alapon meglehetősen vasos támadást intéz a zsidóság ellen. Kétségbe vonja a zsidók hazafiságának őszinteségét, nemzeti érzésüket s azt mondja, hogy csupán oportunitásból jó magyarok, de a tótok között ugyanolyan jó tótok, a románok közt cine mintyés vad románok. Támogatja ezt az állítást azzal, hogy a Füsös-ternyiken lakó egy zsidó németnek mondta magát s hogy Lakorca-pakorcán — bár az ottani fűszer-, liszt- és vegyes-áruháznak tulajdonosa zsidó vallású — tótnak mondotta magát. Az Alkotmány buzgó böngésze a földgömbnek legalább harminc ilyen jelentős helyén talált zsidó vallású lakókat, akik a népszámlálás alkalmával nem magyaroknak, hanem leginkább németeknek mondták magukat.

Nem rendelkezvén azzal az alapossággal, amely a fent ismertetett cikket jellemzi, nincs módunkban ellenőrizni sem azt, hogy az itt említett helyek, amelyek nélkülöznek minden világtörténelmi jelentőséget, csakugyan léteznek-e s valójában vannak-e zsidók, de nem is érdemes sok szót vesztegetni rá. Valószínű, hogy eldugott tót falvakban laknak zsidók, akik mostanában jöttek be valahonnan Galiciából, Oroszországból s még nem tudnak magyarul. A fiaik azonban alighanem tudni fognak már... Ha csakugyan vannak falusi zsidók, akik nem magyarok, ezzel szemben hány olyan falu van, amelyben senki sem tud magyarul — a zsidó boltoson kívül.

A falusi zsidó élete igazán nem irigyléreméltó élet. Társtalan életet él, távol minden kultúrlénytől, ellensége a hatalom, hadat visel existenciája ellen a szövetkezett s mégis nemcsak a gyermekeit nevei fel, hanem ő képviseli a piszkos házak koldus népei közt a kul urát és ő képviseli a magyar állameszmét. Ha valaki kap újságot a faluba, a zsidó boltos kap. Neki jár lap, ő tud arról, mi történik kint a nagyvilágban.

És hány falu van, amelyben nincs jegyző, nincs hivatalnok, nincs pap, csak a zsidó szatócs van s ő az egyetlen, aki tud magyarul, aki tudja, hogy ő a magyar állam polgára s akin pravoszlav, pánmómán, tót nacionalista mozgalom megtörik.

A magyar állameszmének a zsidó boltos sokszor becsületesebb képviselője, mint a főszolgabíró, a jegyző vagy a csendőrkáplár, akik az állam büntető hatalmát képviselik, aiktól félnek s akik miatt sokszor ellenségeivé lesznek a magyar szónak és a magyar államnak. A nyomorgó, virradattól éjszakáig dolgozó zsidó boltos még szimpátiát is szerez a magyar állam számára...

Ez olyan tény, ami minden méltánylást megérdemel.

Antiszemitizmus nem tanul.

Hiába van olyan igen nagy konkurencia ezen a téren, az antiszemitizmus még mindig jó üzlet. A portéka, amit az antiszemita áruba bocsát, a zsidószidás, avult, rosszszagú, kellemetlen ízű, ócska, de azért még mindig kelendő. Majdnem olyan gyalázatos az, hogy ma még mindig lehet gyűlölni a zsidóságot és gyűlölséget kelteni azokkal az évtizedes antiszemita frázisokkal, mint az, hogy vannak országok, amelyekben emberek csak azért nem juthatnak jogokhoz, mert zsidók. A közkeletű antiszemita frázisok közt vannak évezredek, vannak, amelyek csak néhány évszázadra tekinthetnek vissza, sőt vannak ötven-hatvan éves ifjak is. Nem halt meg közülök egy sem. A vérvádtól kezdve egész addig, hogy a zsidó megbízhatatlan és uzorás faj, él és virul valamennyi. Sőt úgy tetszik nekünk, mintha az antiszemita már évek óta nem produkáltak volna új érveket. Ugylátszik, nincs rá szükségük. A régiakkal is egészen jól lehet boldogulni... Sőt meg lehet belőle élni. Addig, míg az ember rajta veszt, mint az a Lutoftansky Hippolyt, akinek tanulságos történetét e lap más helyén találja megírva az olvasó, egész jó élet esik, amelynek anyagi bázisa,

hogy az ember antiszemita. Mióta az antiszemitizmus arzenáljába az utolsó érvet elhelyezték, azóta igen sokat haladt és változott a zsidóság az egész világon. Ez azonban nem akadály... az érvényesülésnek, a haladásnak s az existenciának még mindig elég jó eszköze, ha valaki antiszemita. A nem zsidók szeretik érte s a zsidók boldogok, ha megbocsáthatnak neki.

Neményi:

FŐVÁROSI LEVÉL

A peszach ünnepek szerencsésen elmúltak s bizonyára önöknél is, szerkesztő ur. Nagy lelki gyönyörűséggel láttam, hogy a fővárosban még óriási mértékben él az ünnep szentsége ép úgy a mi hitünkön levő zsidók között, mint a hitünkötől elszakadó orthodox zsidók között. Ha a laska fogyasztás mennyiségéből kellene a zsidóság erősségére következtetni, akkor nem kell elcsüggednünk a jövő iránt, mert hála Istennek oly nagy mértékben fogyasztották őket, hogy földöntúli őseink meglehetősen nézhetek le reánk és még ennek a bűnös Budapestnek zsidó lakosságában is felismerhették az ő méltó utódait. Ha földi testvéreink is olyan enyhén bírálnának mint az égi őseink akkor rögtön egyesülési ünnepet ülhethetnénk, de sajnos kilátásunk nincsen reá és Egyiptomnak emlékei még hosszú ideig fognak kísérni bennünket, míg valami új megváltás fogja tőlük megszabadítani a magyar zsidóságot.

Vallásos életünk felett nem vonult el a peszach ünnep nyugtalanító mozzanatok nélkül és engedje meg, hogy kettőről beszámoljak. Az egyik az, hogy ezentúl a bors használata szigorúan tilos lesz zsidó husvétkor. A mi korunkban ugyan a legjamborabb zsidó se érezte szükségét újabb tilalmaknak és nagyhirű tudósaink is szeretnék követni a bölcsek mondatát: hagyjátok békében Izrael fiait, inkább vétkezzenek tévedésből, semhogy ellenszegülésre ingereljük őket. De hát kinek kellene ma a bölcsek? Senkinek se. Azután meg mindenütt hirdetik szószéken, könyvekben, hogy a tudománynak a vallás szolgálatában kell állnia; minthogy pedig a tudomány bebizonyította, hogy a borsot hamisítják, természetesen, hogy a vallásnak sietnie kell ezt az vivmányt a maga céljaira felhasználni és a borsot legalább arra a nyolc napra eltiltani, a melyeken a háziasszonyoknak leginkább van rá szükségük. Nem nagyon sajnálom ezt, mert ugy is elég borsot törünk egymásnak orra alá, de ha a tilalmak gyártásában, ennyire haladunk, akkor tényleg oda jutunk, hogy még az anekdotabeli tüzes faszenet sem fogjuk peszachkor ehetni és legjobb lesz nyolc napos böjtrel megülni az ünnepet legalább biztosak leszünk hogy nem vétettünk semmi ellen.

A másik jelentős eset a főváros egyik községében keletkezett tejháború volt. Ne nézzen olyan meglepődött szemekkel, szerkesztő ur, mert nálunk semmin se szabad meglepődni. Az történt ugyanis, hogy az egyik tejgazdaság tejét a rabbiság megengedte a használatra, mire a rabbiság egyik tagja körlevelet intézett a község tagjaihoz, hogy az nincs megengedve; a tehének táplálkozási móda többféle aggodalomra ad okot. Az esetet a legelőkelőbb orthodox újság is szóvá tette és elítélte és ámbár a háború azóta véget ért, még sem térhetek napirendre felette. Mert nézze csak kérem — a tej a világnak legszelidebb anyaga. A csecsemő elhagyja sirását tőle; a betegnek fájdalomt megnyihiti; még a hadverő Siserát is békés álomba ringatta a hős Jael nyoszolyáján. De nálunk még ez is békéltenséget tud okozni egy községben. Erről nem tehet senki sem; ez hozzátartozik a zsidóság konstrukciójához: czen panaszkodni és gunyolódni sem szabad; ez a mi fajtánk természetrajza, hogy minden lehet össze-tűzés oka és ha vér nem folyik, akkor tejnek kell folynia a porondon. Engem csupán azon körülmény aggaszt, hogy a szerencsésen bevégeződött tejháború a tehének között jövődő vizzályok magvát hintette el és a későbbi tehének között is duló harcok fognak keletkezni. A mig szent férfiaink csupán azt követelik, hogy a tehéneknek is külön kosztot kell adni, addig nem lesz baj. Elvégre ők is átjöttek velünk a veres tengeren, hát illik hogy ők is rigorozusak legyenek, de arra nagyon kell vigyáznunk, hogy a kettős felekezeti teóriája közéjük el ne hatoljon, mert ez közgazdasági és vallási szempontból igen súlyos következményekkel járna. Sőt felek, hogy a baj már ki is ütött. A multkor sétáltam a ferencvárosi rakodóparton. Szűk ólba volt két tehén elzárva és azok neki mentek egymásnak, öklelték egymást, bőgtek egymásra. Odaszóltam nekik: Ti szegény tehének! Nem elég hogy közös korbácsütésekkel hajtottak ide titeket; nem látjátok hogy minő ellenségekkel vagytok körülvéve, minő veszélyek várnak reátok? Éljetek békességben, örüljete hogy szénát ehettek, minek ökleltetek ti egymást?

Elmondtam nekik ezeket, de nem használt. Ők sem okosabbak az embereknél. Valamelyik kiválóbb közöttünk kiadta a jelszót, hogy Reinliche Scheidung szükséges; valamelyik nagyszájú patétikusan elszavalta, hogy egy egész világrészlet válaszlja el a korpaevő és a daraevő tehénket egymástól — és rögtön vége lett az ő egységüknek is. Pártjaik vezetői megszervezik az irodáikat, a legfőbbek az élére állnak és kiadatnak röpiratokat, újságokat és tudós könyveket és soha többet meg nem egyeznek egymással, hacsak a mérsárosok közeledte nem fog jobb meggyőződést érlelni bennünk. Én bizony nem fogok köztük különbséget ismerni. Ha valamelyikkel találkozom, megkérdem tőle, hogy az orthodox iro-

dátokat tartod-e szükségesnek vagy a neologot? Akármelyiket fogja választani, én csak egyszerű tehénnek fogom őt elősmerni.

Bocsássa meg, hogy olyan birodalomba kalandozott a képzeletem, melybe nincsen semmi belevatkozási jogunk, de jó néha körülnézni az állatvilágban és némi megnyugvásul szolgálhat, hogy ott sincsenek okosabbak mint nálunk. Nem érzi ezt Ön is, Szerkesztő ur!?

A két felekezeti hirdetői elvesztett harakirit végzők módjára önnön testükbe mártják szabályaik hegyét. Ártó kezek munkáját a türelem és erős szeretet pajzsával kell kivédenünk. A mi harcunk nem személyek ellen indult, mert eszmék hadviselése.

Dr. Fischer Benő főrabbi:

Szellemi áramlatok a magyar zsidóságban.

II.

A magyar zsidóságban kiütközött nagy vizzály mindkét oldalon végzetes következményeket vont maga után. Itt is, amott is oly irányok és felfogások fejlődtek ki, mik az igazi zsidóság eredeti tisztaságát elhomályosították teljességét megcsonkították. Kövessük türelemmel a jelenségeket és azok pszichológiai hatásait és felismerjük a belőlük fakadó szellemi irányokat.

Az itt is, ott is meghonosodott tévedések nagy részben okozói lettek annak, hogy vallásközösségünk műveltebb elemei, kik nem rendelkeztek elég zsidó tudással és a vallási kérdésekhez szükséges lelki dispozióval, hogy distingválni és az igazságot magányos uton egyedül keresni és megtalálni képesek lettek volna, elidegenkedtek vallásunktól, nem akarván hűségök által a maradiság ódiáját viselni, s így nem ismerve az igazi zsidóságot, nem juthattak soha ennek magasztos, erkölcsi és vallási eszmei tartalmának megismerésére és sohasem ébredtek annak a tudatára mily kincstől fosztotta meg őket egy áldatlan ferde felfogás. A mi ugynevezett intellektuelleink, kik nagy részben a zsidóság emlőin emelkedtek azokká, amiké lettek és ugyanigy az anyagiakban hatalmasak s ezeknek kicsiny és legkisebb utánczó durva göggel elfordulnak a zsidóságtól, tulajdon szülő anyjuktól és tényleges vagy képzelte rangjukhoz nem tartják méltónak, hogy vallási kötelességeiknek is eleget tegyenek.

Es ime, itt mutatkoznak az új irányzatok felcsillámoló konturjai. Mert ne legyünk igazságtanok. Midőn ezen szellemi és erkölcsi sivárság a vallásiakban szabadabban gondolkodók között bekövetkezett,

HIREK

A vasárnapi munkaszünet.

Ismeretes az a mozgalom, amelyet a temesvári józsefvárosi főrabbi: Schück Bernát indított a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény hatályon kívül helyezése tárgyában. Az elmúlt schabbosz-haggodaukor igen sok rabbi beszélt e fontos és életbevágó kérdéstről a szószékről és Schück főrabbi számos üdvözlő levelet kapott, amelyben buzdítják a mozgalom megszervezésére. Mi annál szívesebben engedjük át hasábjainkat a mozgalom céljaira, mert felhívásában Schück főrabbi az ország valamennyi rabbiját — pártállásra való különbség nélkül — együttműködésre szólította fel s hisszük, hogy különösen a neolog rabbijaink sietni fognak résztvenni ezen „unifikációs” mozgalomban. Hiszen az ő községeik azok, amelyek legtöbbet szenvednek a vasárnapi munkaszünet miatt.

Héber nyelvművelő és irodalomterjesztő társulat.

A héber nyelv és kultúra nagyarányú fejlődése, mely az utóbbi két évtizedben évszázadok óta nem tapasztalt lendülettel napról-napra fejlődő irodalmat, sajtót és Palesztinában egy már szinte teljesnek mondható iskolarendszert teremtett meg, Magyarországon is érezteti hatását. A dr. Blau Lajos szerkesztésében megjelenő Magyar Zsidó Szemle, az egyedüli magyar nyelvű tudományos zsidó folyóirat, néhány év óta minden számához héber mellékletet ad, mely pompásan oldja meg feladatát, ami abban áll, hogy a külföld zsidó tudományos köreit a zsidó tudományok magyarországi művelőinek munkásságával megismertesse. Az ifjuság körében is azelőtt sohasem tapasztalt érdeklődés mutatkozik az élő modern héber nyelv iránt. Jellemző tünete ennek az a körülmény, hogy az Országos Magyar Izraelita Kultur Egyesület által az egyetemi ifjuság részére fenntartott nyelvkurzusok közül a héber nyelvkurzus kezdettől fogva a leglátogatottabb volt. Az ifjuság, főképp a két főiskolai egyesületben: a Makkaberában és a „Bar-Kochba”-ban szervezett főiskolai hallgatók sokkal nagyobb számban keresték fel a héber kurzusokat, mint a német, francia és angol nyelvkurzusokat. A héber kurzus hallgatói nagyot haladtak a héber ismeretekben, ami főképp a kurzust vezető Wachsberger Mózes tanító érdeme, ki lankadatlan buzgalommal, a bevált Berlitz-módszer segítségével igazán derekas munkát végzett. A Makkabea kebelében különben a haladók és a héberben már járatos tagok kis héber kört létesítettek.

A héber nyelv és kultúra rendszeres ápolását

és terjesztését azonban csak egy országos egyesület végezheti, mely hosszas előkészületek után már meg is alakult. Címe „Hasszafah” (A nyelv), héber nyelvművelő és irodalomterjesztő társulat. Az új egyesület tisztikara a következőképp alakult meg: elnök dr. Lederer Sándor, elnöktárs dr. Adler Illés rabbi, bizottsági tagok: Alapi Béla bankigazgató, Baneth Sándor vezérigazgató, Beregi Ármán mérnök, a magyarországi cionista szervezet elnöke, Deutsch Sámuel, a hitk. elnöke, Eppinger Lázár nagykereskedő, Eisler Samu templomelőjáró, Feldmann Mózes rabbi, id. dr. Glass Izor, dr. Hajdu Miklós szerkesztő, dr. Halász Frigyes királyi tanácsos, ügyvéd, dr. Hevesi Simon rabbi, dr. Kiss Arnold főrabbi, Kohn Arnold igazgató, dr. Kohn László orvos, Krammer Rezső gyáros, dr. Mezey Ferenc kir. tanácsos, dr. Munkácsy Bernát tanfelügyelő, Róth Nánán kereskedő, Serényi Samu vezértitkár, dr. Stiller Mór hitközségi előjáró, Schwarz I. H. kereskedő, dr. Szabolcsi Izidor budai hitk. elnök, Szabolcsi Miksa szerkesztő, dr. Weisz Miksa szakfelügyelő, Winterberg Gyula, a pesti Chevra Kadisah elnöke. A végéhez közeledő iskolai évre való tekintettel az egyesület egyelőre csak egy tanfolyamot állított fel a serdületlenebb ifjuság részére, melyben Wachsberger Mózes tanító fölötté biztató előjelek közt kezdte meg az oktatást. Az ősz folyamán az egyesület, mely minden zsidó támogatására érdemes, nagyobb keretekben szándékozik működni.

Nyugdíjügyi értekezés.

F. hó 15-én Szabadkán a hitközség tanácstermében szűkebbkörű értekezletet tartott Singer Gyula hitk. titkár a megjelent Kertész Lipót bajai és Seelenfreund Albert szegedi hitk. titkárokkal a hitk. hivatalnokok nyugdíjintézmények mielőbbi megvalósítása érdekében. Vajda Gyula kecskeméti titkárok kimentették távolmaradásukat, de már előre is hozzájárulnak a hozandó határozatokhoz. Az értekezlet megállapodott a közös programban és kijelölte a 12 tagú végrehajtó-bizottságot, melyben rabbik, kántorok és a többi hitk. hivatalnokok is képviselve vannak. Az értekezlet határozatáról lapunk legközelebbi számában fogunk beszámolni.

Végrehajtott unifikáció.

Székesfehérvárott, ahonnan a magyar zsidóság kettészakadásának eszméje kiindult, igen szép és kedves ünnepély folyt le április hó 10 és 11-én peszach előestéin. Az unifikációt itt már meg is csinálták — kicsinyben. Dr. Szegő Miklós agilis ügyvéd kezdeményezésére a két széder estén összegyűlt mintegy 25 nőtlen fiatalember, köztük orth. neolog és statusquó árnyalatbeliek is és együttesen ülték meg Izrael kiszabadulásának emlékét. A lelkes fiatal-ság ajkáról együttesen és tiszta szívből hangzott el a kívánság: „L'sonoh hábooh Birusolójim.”

A X-ik községkerület gyűlése.

Lapunk múlt számában e címen megjelent ismertető híradásunk kiegészítésül közöljük még, hogy

Hirsch Ignác földbirtokos (Tamási) indítványára egyhangulag elhatározta a gyűlés, hogy néhai Leopold Sándor, a községkerület elhunyt elnökének kimagasló érdemeit jegyzőkönyvbe iktatják és arcképét a kerülethez tartozó összes hitközségek részére megfestetik. Ezután az elnökválasztás következett.

A megjelent képviselők a tolna-baranya-megyei községkerület elnökévé egyhangulag és nagy lelkesedéssel Leopold Kornél drt, a tolnamegyei Takarékos és Hitelbank vezérigazgatóját és a szekszárdi izr. hitközség elnökét választották meg, akiért Rosenthal Tóbiás dr. főrabbi (Bonyhád), Kaufmann József dr. és Löwy Jakab simontornyai hitközségi elnök, kerületi képviselők közül álló küldöttséget menesztettek.

Az új elnök nagy koncepciójú székfoglaló beszédének az autonómiaira vonatkozó részét múlt számunkban közöltük. A mély hatást keltő beszéd elhangzása után Flesch Ármán dr., mohácsi főrabbi szónoki lendülettel előadott szép beszédében üdvözölte az új elnököt és Junger Mózes dr. siklósi főrabbi indítványára a gyűlés elhatározta, hogy az elnöki beszédet egész terjedelmében kinyomatja és a községkerület tagjainak megküldi.

Leopold Kornél dr., Szekszárd város és Tolna vármegye közéletének egyik vezéregyénisége, ki puritán jelleme és egyéb kiváló egyéni tulajdonságai miatt felekezeti különbség nélkül vármegyeszerte köztiszteletben áll.

Alelnökül megválasztott Spitzer Ede nagybirtokos (Siklós), jegyzőül Áldor Ödön kir. törvényszéki bíró (Szekszárd), a kerületi pedig Áldor Ödön. Ezután megválasztották a kilenc tagból álló kerületi előjáróságot és tizenkét tagból álló kerületi bíróságot.

Leopold Kornél dr., elnök indítványára Wolf Zsigmond nagybirtokos elnökhelyettesnek ezen minőségben kifejtett buzgó és tapintatos működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a gyűlés és őt egyhangulag a kerület tiszteletbeli elnökévé választotta. Meleg ünnepeltetés tárgya volt Perls Ármán dr. pczst főrabbi, akihez a gyűlés üdvözlő ráviratot intézett és újból nagy lelkesedéssel a kerület egyházi elnökének megválasztotta. A mindvégig emelkedett hangulatban lefolyt gyűlés, mely még több folyó ügyet intézett el, az elnök elzetésével ért véget. Délben Leopold Kornél dr., hitközségi elnök 30 teritékü ebédet adott a megjelent kerületi képviselőknek, este peeg az új elnök tiszteletére volt lakoma.

József főherceg és a zsidó kertész.

Wolf Frigyes okl. kertész, ki a budapesti izr. kézmű- és földművelő-iskolát végezte, József főherceg kistapolcsányi birtokára vetődött, ahol a főherceg kertjében dolgozgatott. Az udvari intézőnek annyira megtetszett az ügyes kertész, hogy egy audiencián megkérdezte a főhercegtől, mit szólna hozzá, ha ezt a zsidó kertészt alkalmazná. A főherceg a következő-

képen felelt: „Tudtommal a fák és virágok nagyon liberálisak, én is az akarok lenni. Alkalmazza csak azt a fiatalembert már csak azért is, mert én szívesen látom, ha a zsidók tehetsége a földművelés terén is érvényesül.

A temesvár-belvárosi izr. nőegylet

április 2-án tartotta évi közgyűlését, melyen az egylet vezetősége három évi időtartamra újból megválasztott. Nagypéli Sternthal Salamonné elnöknő felolvasott elnöki jelentésében köszönetet mondott azon bizalomért és támogatásért, melylyel őt az egylet élén való működése alatt részesítették és közismert okokra való tekintettel azt a megmáshatatlán elhatározását közölte, hogy az elnöki tisztséget többé nem vállalhatja. A közgyűlés a visszalépő elnöknőt — aki jelenleg Meránban tartózkodik — élénk tetszenyilvánítások között, örökös diszelnöknővé választotta és érdemeit jegyzőkönyvileg megörökítette.

A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel új elnöknőül buziási Eisenstädter Richárdnét választotta meg, akit, amikor az érte menesztett küldöttséggel a gyűlésteremben megjelent, hosszas lelkes ovációkban részesített a közgyűlés. Az új elnöknő meghatottan mondott köszönetet megválasztatásáért és az előlegezett bizalomért. Alelnöknőnek megválasztottak: Raskó Antalné és Klein Dávidné. Pénztárosnő lett Sipos Adolfné.

A választmányba a következő hölgyek választottak meg: Baruch Miksáné, Baruch Rezsóné, Brück Simonné, Brück Vilmosné, Brück Salamonné, dr. Drechsler Miksáné, dr. Fáy Ignácné, Frommer Miksáné, dr. Hajdu Frigyesné, Herczl I. Józsefné, Ivándy Géznáné, Kecskeméty Sándorné, dr. Keppich Henrikné, dr. Kemény Gyuláné, Klein Edéné (uj), Klein Hermanné, Kastriener Samuné (uj), Kovács Mórné, Kovács Gedeonné, Kohn Sándorné, Kun Richárdné, dr. Kun Arthurné (uj), Krausz Adolfné (uj), Kümmelheim Arminné, Lindner Arminné (uj), May Imréné (uj), Neuhausé Ernőné, Naschitz Árpádné (uj), Nyiri Jenőné (uj), Polgár Adolfné (uj), Reiter Mórné, Steiner Vilmosné, dr. Székely Mihályné (uj), dr. Szőlőssy Albertné, Schneer Adolfné (uj), Szana Zsigmondné (uj), Schwarz Fülöpné (uj), Tornóczy Zsigmondné (uj), dr. Vértes Adolfné, Weisz Hugóné, Weisz L. Lajosné, Weisz Lipótné, Weisz Richárdné (uj), Weinberger Ferencné (uj), Wieder Gusztávné (uj) és dr. Zanker Samuné (uj).

Az előterjesztett évi zárszámadást — mely szerint szegényei segélyezésére az egylet 6885 koronát fordított, még pedig 798 koronát a vagyonából — a közgyűlés elfogadta és a vezetőségnek a felmentvényt megadta.

A közgyűlés ezután a betegeskedése miatt tisztségéről leköszönt Weisz L. Lajosné alelnöknőnek érdemteljes működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott, mire a közgyűlés véget ért.

Elnökválasztás.

A temesvár-belvárosi hitközségi elnök nagy-péli Sternthal Salamon lemondott elnöki állásáról. A hitközség tulnyomó többségének bizalma ezuttal dr. Vértés Adolfot óhajtja az elnöki székbe ültetni. A választás április 27-én lesz. A megválasztandó elnök programjában az unifikáció hívének vallotta magát és főfeladatának tekinti városa 6 hitközségének adminisztrációs ténre való egyesítését.

Jubileumok.

A temesvár-józsefvárosi hitközség peszach-ünnep második napján ünnepelte Kubicek Károly hitközségi kultusz-elöljárónak 70 éves születése napját. Az ünnepség első felvonása a hitközség tanács-termében folyt le, ahonnan Löffler Béla elnök indítványára küldöttség ment Kubicek Károlyért. A teremben Schück Bernát főrabbi méltatta az ünnepeket kiváló érdemeit, zsidó szívét; ügybuzgalmát, amikor zsidó ügyekről van szó; Társadalmi és felekezeti téren tevékenységét. Végül átnyújtotta neki a „Morenu“-t, amelyet ez alkalomból a főrabbi édesatyja, a nagytudomány és nagyjámborságu karczagi főrabbi: Schück Salamon küldött az ünnepeknél. Meghatva mondott köszönetet az ünnepeket a kitüntetésért, amely — ugymond — életének legboldogabb napjai közé emelte a mait. Istentisztelet után a lakásán fogadta az ünnepeket előljáró a hitközség tagjait, ahol Schück Bernát főrabbi élvezetes szórakoztatást nyújtott híveinek — aznap immár harmadszor — talpraesett toasztjával. — Ugyancsak peszachkor ünnepelte a temesvár-belvárosi hitközség Brück Salamon kultusz-elöljárónak 40 éves működését. Dr. Drechsler Miksa főrabbi a szószékről méltatta a jubíliás kiváló érdemeit.

Rabbi-választás.

A szerencsi hitközség Pollák Emánuel kisvárdai születésű pozsonyi rabbijelöltet egyhangulag rabbijává választotta.

Alapszabályjövahagyás.

A máramaroszigeti orth. izraelita Talmud Tora egyesület alapszabályait a m. kir. belügyminiszter 1914. évi 64,316. szám alatt láttaozta.

Óhéber táncok egy banketten.

Fényes bankettet adott a nagyváradai zsidóság az ilosvai rabbi tiszteletére, aki néhány napig Nagyváradon tartózkodott. A vacsorán érdekes beszédek hangzottak el a zsidó hittudomány köréből és ez alkalommal a rabbivendégnek alkalma nyílt nagy tudását és szónoki erejét érvényesíteni. A bankettet tánc követte, de nem macsics vagy tangó, hanem a már régen feledésbe került, keleti motívumokkal átszőtt régi zsidótáncok. Ezekben a táncok-

ban érzés lüktet, éppen úgy, mint a jeremádaszerű dallamokban. A zsidó faj évezredek fájdalma, üldözöttsége érzik ki belőle és egy különös, régi kort varázsolt vissza a fölelevenített óhéber tánc, mikor szakállas, öreg emberek, különös csillogással szemükben, táncra perdültek, vagy talán stilszerűbb lenne így mondani: táncra szomorodtak. Az ózsidó tánc leggyorsabb tempóiban is van bizonyos nehézkes vontatottság, a frissen pergő ütemek hirtelen elcsendesedése, mert egy keserű gondolat bujkál benne: „ki gérum anachnu“. Az érdekes bankett egyébként a késő éjjeli órákig tartott.

Tisztujtás.

A nagyváradai izr. nőegylet május 10-én tölti be az elhunyt elnököt ifj. Schwartz Abrahámné örökét. A választmány tegnap délután ülést tartott a melyen előkészítették az évi közgyűlés napirendjét. Május 10-ére tölték ki a közgyűlést és a választásokhoz jelölő bizottságot küldtek ki. Az új elnököt Schütz Albertné a mostani alelnököt lesz.

Az „Autonomia“ magyar kiadása mindenkor a hónap 10-ik és 25-ik napjain jelenik meg.

ARANYFÜST.

Deák Ferenc mondta volt egy parlamenti beszédében: Ha az ember rosszul gombolta be a mellényét, nincs arra mód, hogy igazítsa másképp, csakugy, ha kigombolja előbb végig és azután begombolja megint. A magyar zsidók mellényét rosszul gombolták be az 1868-as congressuson. Egyik oldala rövid, a másik meg hosszú lett. Huzgálással, cibálással nem lehet ezen segíteni. Fogjunk hozzá őszintén: gomboljuk ki egészen végig és azután sikerülni fog ismét helyrehozni a magyar zsidóság ruházatát.

Ahol kivetik az igazságot, vele megy a béke is. És ahonnan elmegy a béke azt a helyet nyomban megszállja a viszály és lerombol minden ép falat, amely oltalmat ad és üszköt vet minden viruló kalászba. Elválaszthatatlan, örökkönélő szerelmes pár az igazság és a béke. Ha két haragban levő fél egymással igaz békét óhajt kötni, ennek az első feltétele és egyedüli lehetősége az, hogy igazak és őszinték legyenek egymás iránt. Amíg nincsen meg az igazságnak őszintesége, amíg valamelyik fél nem akar, vagy nem képes igazságosan gondolkodni, addig a békének szent, áldott frigye meg nem köthető.

Keressétek ezen frigyét, mert belőle fakad e földön minden áldás, minden élet és virulás.
„Az igazságot és a békességet szeressétek.“
Zak. VIII. 19.

KÖNYVISMERTETÉS

Szefath aménu Lehrbuch der hebr. Sprache, von Mózes Rath, Krakó. A zsidóság egy részében a cionista mozgalom hatása alatt erős vágy ébredt fel a héber nyelv megtanulása iránt. Csaknem évenként új és új, jobb és jobb tankönyvek jelennek meg, melyek a gyermekeknek és felnőtteknek igyekeznek megkönnyíteni a szent nyelv megtanulását. Ezen célt szolgálja Rath nyelvtana, melynek első kötete most jelent meg. A nyelvtanítás legmodernebb módszerével bevezet az élőnyelv ösmertetébe. A példák a közelfekvőkről a távolabbakig, a könnyebtől a nehezebbig haladnak úgy hogy igen csekély erőfeszítéssel játszva behatolnak az egész nyelvbe. Az elbeszélések és költemények megválogatása, a szabályok alkalmazása a kitűnő paedagogusra vallanak és a könyv tetszetős kiállítása, a mihez ilyenemű könyvek nem szoktattak hozzá, szintén hozzájárul, hogy melegen ajánljuk mindazoknak, kik a héber nyelv elsajátítására vágyodnak.

Két beszéd. Besztercebányai Zsidó egyesület alakult meg ez évben a mi magában véve igen öröndetes esemény. A Zsidó kultúra oly tág fogalom, annyi szép és a mai kor gyermekére nézve is annyi vonzó része van, hogy örömmel kell üdvözlünk, minden eszközt mely ennek a kultúrának szépségeivel a közönséget megösmerteti. Ezt tüzte ki céljával a besztercebányai egyesület mely dr. Kelemen József és dr. Schönfeld Áron rabbi elnökletével alakult meg. A progresszív érzésű ügyvéd és a konzervatív rabbi keveset fognak hogy a zsidó szellem fejlesztésére szenteljék éveiket. Az alakuló gyűlésen mindketten szép, előkelő hosszú beszédeket tartottak, melyek méltók voltak arra hogy nyomtatásban megjelenjenek, hogy a két nemes férfiú lelkes törekvésének megörökítői és hasonló gondolkodásnak buzdítói legyenek.

Etimologiai csevegések. Dr. Barta Mór-tól. — A losonci főgimnáziumi tanár most megjelenő munkájában a magyar nyelvben előforduló idegen szavak, kifejezések és szólásmondások eredetét tárgyalja etimologiai alapon. A művelt nagyközönség e műben nemcsak az idegen szó származását találja meg, a mit bármely idegen szavak szótára nyújt, hanem megismeri a szónak vagy szólás módjának származását is, a mi a legtöbb esetben szórakoztató mulatságot okoz. Függelékben a „Bibliai kifejezések és szólásmodok“ lesznek feltüntetve, a mi a munka értékét a mai lapunk olvasói számára nagy mértékben emelni fogja. A mű minden művelt ház nélkülözhetlen segédkönyve lesz és megrendelhető szerzőnél, ki felekezeti irodalmunknak elősmert munkása.

Az „Autonomia“ harca a szeretet bajvivása; meglátjátok véreim, a szeretet hatalmasabb a gyűlöletnél.

Közgazdaság

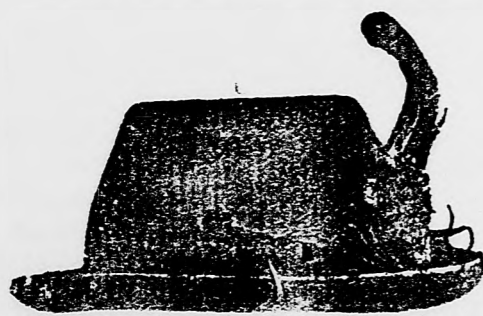
A „Fonciére“ közgyűlése. A Fonciére Pesti Biztosító-Intézet f. hó 18-án tartotta Kilenyi Hugó elnöklete alatt az évi rendes közgyűlést. Az évi jelentés megemlékezik Ribári Mór ügyvezető-igazgatóról, aki az elmúlt üzleti évben töltötte be intézeti működésének negyvenedik évét. A jelentés szerint az intézet helyzete a múlt évi nagy gazdasági depresszió dacára gyarapodást tüntet fel, amennyiben az összes díj- és illetékbevételek a tavalyi 24.205,730 korona 38 fillérről 24.291,401 korona 37 fillérré emelkedtek, ami 1.085,670 korona 99 fillér többletet, a tartalékok pedig 41.215,316 korona 68 fillérről 44.701,317 korona 18 fillérré emelkedtek, ami 3.486,000 korona 50 fillér szaporulatot jelent. A múlt évi tiszta nyereség 458,729 korona 80 fillér. Az igazgatóság azt javasolta, hogy e nyereségből 8%-os osztalékot fizessenek. A elentést a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette, a felmentvényt az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak az elmúlt üzleti évre megadta és elhatározta, hogy az intézeti részvényeknek az 1913. évre vonatkozó szelvényét 16 koronával fogják beváltani április 16-tól kezdve Budapesten, az intézet központi pénztáránál (V., Sas-utca 10.), vagy a Magyar Általános Hitelbanknál; Bécsben pedig a „k. k. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe“ című intézetnél és a Wiener Bank-Verein-nél. Az elhunyt alelnök helyére az igazgatóságba Hoffmann Vilmost választották be. A felügyelőbizottságnak tagjai Doctor Gyula, dr. Feleki Béla, Ribári Lajos, Thiemann Márkus és Wolfinger Lajos lettek. A közgyűlés után az igazgatóság ülést tartott, amelyben szegedi Lukács Józsefet az intézet alelnökévé választották. A felügyelő-bizottság pedig Ribári Lajost választotta elnökévé. Az intézet 1913. évi zárószámadata az életbiztosítási ágban a viszontbiztosítási díjak levonásával 6.627,988 K (az előző évben 5.779,894 K), az elemi és balesetbiztosítási üzletben a törlések leszámításával 9.645,759 K díjbevételet mutat ki. A tőkebefektetések az életbiztosító üzletben 1 millió 720,606 (1.615.739) K-t és az elemi ágban 212.595 (204,943) K-t hoztak. A tiszta nyereség 458,729 K, az 1912. évi 430,520 K-val szemben. A nyereségből 16 K = 8% osztalékot fizetnek, mint 1912-re. A mérleg adatait itt adjuk:

	1913	1912
Vagyon:		
Pénztár	400,878	408,813
Bankoknál	6.785,855	5.497,041
Házaknál	3.850,739	3.855,739
Maradv. viszontbizt. számláiból	2.739,529	2.902,793
Értékpapírok	21.128,335	23.454,371
Tárcaváltók	665,518	526,418
Jelzálogkölcsonök	5.053,385	1.313,844
Kölcs. bizt. kötv.	6.726,320	5.463,570
Maradv. elemi ág folyószámlájából	724,718	814,664
Képv. ügynöks. és feleknél	3.095,508	3.156,949
Adósok	146,263	182,727
Butor és leltár	—	—
Biztosít. és ovad.	1.128,125	974,816

Teher:		
Alaptőke	4.000.000	4.000.000
Tartalék	1.139.003	1.097.542
Életbizt. díjtart.	37.366.295	34.294.262
Életbizt. díjáthoz.	1.503.386	1.448.173
Tűzbizt. díjtart.	2.809.800	2.716.100
Szállítmányb. díjt.	261.000	255.000
Jégbizt. díjtart.	95.410	79.210
Balesetbizt. díjtart.	50.349	49.656
Életbizt. függő kártart.	367.367	261.984
Tűzb. függő kártart.	494.035	478.496
Szállítm. függő kártart.	363.000	332.000
Jégbizt. függő kártart.	16.577	13.041
Balesetbizt. függő kártart.	32.734	23.737
Nyer. részesek oszt. alapja	157.797	124.654
Viszonybizt. követ.	1.315.290	1.115.312
Hitelezők	144.731	26.854
Életoztl. folyószám.	724.718	814.664
Alaptőke visszafiz.	4.030	4.080
Tulfolyam tart. visszafiz.	1.796	1.796
Fel nem vett oszt.	10.352	9.858
Letételek	1.128.125	974.816
Nyereség	458.729	430.520
Összesen	52.444.584	48.551.745

A magyar gyógyszerészek országos hitelbankja rt., amely 1912. május végén alakult csupán felében befizetett 500.000 K alaptőkével, 1913. december 31-én lezárt első mérlegében 555 K tiszta nyereséget számol el. Az intézet váltótárcája 161.825 K, az adósok tétele 37.438 K. Ámbár még az eddig befizetett alapítókét sem tudja kellőleg forgatni, mert 43.343 K-t más intézeteknél helyezett el betét gyanánt, az igazgatóság az április 16-ára összehívott közgyűlés jóváhagyását kéri ahhoz, hogy az alaptőkéből eddig befizetetlen 254.450 K-t behívassa. A mérleg tételek a következők: Vagyon: Pénzkészlet 13.434, más intézeteknél betétek 43.343, váltótárca 161.825, alapítási költségek 7000, lettár 6500, adósok 37.438, be nem fizetett részvénytőke 254.450 K. — Teher: Részvénytőke 500.000, tartalékalap 10.000, betétek 6178, átmeneti tételek 7256, nyereség 555 K; összesen 523.989 K.

Weisz Henrik kalapkereskedőnél
Szabadka, Rudics-utca 1., Kunetz-féle házban

legjobb és legolcsóbb minőségben kaphatók férfi és fiu-kalapok és sapkák. — Vasuti, mozdonyvezetői, csendőrségi, katonasági és tüzoltói sapkák és felszerelések, valamint uri divatcikkék, u. m.: nyakkendők, kézelők, gallérok, esőernyők és sétatokok nagy választékban. — Nagy választék

valódi angol kemény kalapokban.

SZERKESZTŐI ÜZENET

L...t... Nem üti meg a mértéket, nem közölhető. Jobbat kérünk.

Főrabbi K. b. Kérünk folytatást igen jónak bizonyult.

K. S. Bp. Német számunk hétfőn megy; kérünk cizmeket.

Egyetemi hallgató. Jól teszei ha követeli az „Autonomiát” ennyi figyelmet szívesen gyakorol minden kávéház tulajdonos.

F. R. Temesvár. Tessék a németet is megrendelni. Két-két példány sem sok.

Soroksár. Az illető orth. rabbi és község nevé csak az esetben közöljük, ha erre felhatalmazást nyerünk.

L. E. K. város. Szép Öntől hogy keresztény volta mellett közreműködését ajánlja fel — lám pedig saját sorainkban sok ellenzőre találunk.

R. K. B. Hálás köszönet a nem várt eredményért. Dehogy bántjuk; — az ő kiváló egyénisége sokkalta magasabb pozítiót érdemel.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁSOK

A pápai orth. hitközségnél segédjegyzői állás. Évi fizetés 1200 kor. és 200 kor. lakbér. Pályázati határidő május 31.

A krapinai (Horvátország) előimádkozó és hitanítói állás. Fizetés 1600 korona, Ajánlatok azonnal beküldendők.

A tinnyei (Pestm.) ort. hitközségnél előimádkozó és metszői állás. Fizetés 800 korona, schechita és fürdőjövedelem. Az állás május 1-én elfoglalandó.

A nagyigmándi orth. fiókhitközségnél a Schöchetubodek, koré és bal-tefile állás. Fizetés 800 kor. és schechita, lakás, mellékjövodelemek. Betöltendő május 1-én.

A kisujszállási hitközségnél metszői állás. Fizetés 1000 korona, schechita, szabad lakás és mellékjövodelem. Pályázati határidő május 1.

A balatonboglári hitközségnél samesz állás, mely pénzbeszedei állással kapcsolatos. Fizetés 800 korona és lakás.

A gombosi hitközségnél metszői állás. Fizetés 928 korona, lakás és mellékjövodelem. Az állás azonnal betöltendő.

A moholi hitközségnél előimádkozói állás. Fizetés 1000 korona, szabad lakás, schechita és mellékjövodelem. Az állás f. évi július 1-én elfoglalható.

A zsisbói orth. hitközségnél metszői és előimádkozói állás. Fizetés 1200 korona, szabad lakás és schechita. Ajánlatok május 16-ig küldhetők,

LEGJOBB A „JENNY“ ÖN-RÖGZÍTŐ ABLAKREDŐNYRUD,

mert ennek előnye az összes hasonló gyártmányokkal szemben a következők: 1. A huzózsínor nem középen, hanem oldalt van, azért nem akadályozza az ablak nyitását vagy zárását. 2. A „JENNY“ rudra erősített redőny megállítható rögtön és pontosan a kívánt magasságban többszöri ráncigálás nélkül. 3. Ha a redőnyt teljesen lebecsátják, akkor sem kell a huzózsínor elhelyezésével bíbelődni, mert az mindig egy magasságban marad. 4. A redőnyvászrat a „JENNY“ rudra megfelelő hosszúságu szögekkel lehet erősíteni és így az használat közben a rudról le nem válhat. 5. Hirtelen felgördülés, vagy a felgördítés megakadása ennél a szerkezetnél ki van zárva. 6. A redőnyvászrat a kezelésem rongálja és nem piszkítja, mert a le- és felgördítést közvetlenül csak a zsinór húzásával eszközlik. 7. Rövid gyakorlat után képes bárki sokkal kevesebb idő alatt a „JENNY“ redőnyrudat felszerelni, mint bármely más szerkezetűt. 8. A szokásos lagombok ennél a szerkezetnél feleslegesek. 9. A rugó túlfeszítéséből eredő hibák a „JENNY“ rudaknál teljesen ki vannak zárva. 10. Több évi tapasztalat bizonyította, hogy a huzózsínor nem rongálódik, sok évig tart: nagy használat mellett.

▲▲▲ Beszereshető minden jobb kárpitosárú-, ▲▲▲ rőfősárú- és vasárúkereskedésben.

Őszül a haja?

Használja az angol gyártmányú „Arabella“ haj ifijítót mely nem felületes festék, nem piszkol, hanem néhányszori használat után vissza adja a haj eredeti színét, ruganyossá teszi s ezenkívül a fejkorpától is megszabadítja.

1 üveg ára portómentes küldéssel 5 kor.

Főlerakat: **Wachsmann Jenő**
Drogeriája és Cosmetical laboratoriuma **SZABADKA, ossuth-utca 17.**

„HUNGÁRIA“ KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZET NYOMÁSA SZABADKÁN, KAZINCZY-UTCA 84. SZÁM.

Kérjtek bevásárlások alkalmával lapunkra hivatkozni.

Dr. Heiszler

vizgyógyintézete és fürdője
SZABADKÁN, KAZINCZY-U. 88.

TELEFON: 406.

MASSAGE. ♦♦♦ VIZKURÁK.
Szénsavas-, gyógyszeres fürdő.
Pöstyéni iszapfürdő. ♦ Kádfürdő.

DR. GROSSMANN GYÓGYINTEZETE EGGENBERGBEN, GRÁZ MELLETT.

Kies fekvésű, 400 m. a tenger színe felett. Mindennemű physikai gyógmód; hízó és soványító kurák. Vizgyógmód, fény-, nap- és villanyfürdők. Belbetegek, anyagcserebánt. üdülők és neurastheniában szenvedőknek.

MÉRSÉKELT ÁRAK. ■ MÉRSÉKELT ÁRAK.
PROSPEKTUST KÉRJEN AZ IGAZGATÓSÁGTÓL.

UTAZÓ BŐRÖNDÖK.

Angol coupe Vulkán Fibre bőröndök, kézi börtáskák, női ridikülök és pénztárcák kaphatók a készítőnél: bőröndős Szabadka, Főtér, Farkas ház.

JAVÍTÁSOK ELFOGADATNAK. ● JAVÍTÁSOK ELFOGADATNAK.

VIG ZSIGMOND SÁNDOR

könyv-, zenemű- és papírkereskedő Szabadka, Főtér. ☎ Telefon 57.

Ajánlja helyben és vidékre modern 2000 kötetből álló kölcsönkönyvtárt. 1000 zeneműből álló kölcsönzójét 2 korona havi előfizetési díjért. Prospektus ingyen és bérmentve!

Elsőrendű száraz szénsavat, kifogástalan tartályokban jutányos ár mellett szállít:

DR. WÁGNER JENŐ és EMIL

szénsav és oxigényár részv. társaság
Budapest, IX., Pápay István-utca 6—8—10.

Teljesen modern új berendezés.

Olcsó portland-cementet

ajánl:
Karjai Bertalan Szabadka
Párhuzamos-út. Telefon: 3-67.

MAYERHOF MARGIT

SZABADKA, KOSSUTH-U. (Halbrohr-ház.)
Megnyitotta női kalapüzletét. Jutányos árak! Legujabb párisi divat!

REMÉNYI NÖVÉREK

FOGMŰTERME

Reményi Eszter vizsg. fogtechnikus vezetése mellett Szabadka, Eötvös-utca 60. I. emelet (Geiger Gyula Fiai volt üzlete fölött.)

ÉRTESETÉS.

Tisztelettel értesítjük Szabadka és vidéke mélyen tisztelt közönségét, hogy Szabadkán, Eötvös-utca 60. sz. I. e. (Geiger Gyula Fiai volt üzlete fölött)

FOGÁSZATI MŰTERMET

rendeztünk be. Műtermünkben a legjobb kivitelben készülnek FOG-tömések, FOG-koronák, FOG-kövek el- aranyból, csapos- távolítása, platina, arany és foghidak vagy egész fogak fehéritése és ezüst, amalgamból fogsorok széjpadlás hibás fogsorok át- és a fog színével nélkül aranyból, pl- alakítása, valamint teljesen azonos por- tinából vagy porcel- cellánból javítása.

ÉRZÉSTELENITETT FOGHUZÁSOK!

Tizenhat éves fogtechnikai gyakorlatom, mely idő alatt Kolozsváron a leghíresebb fogspecialistáknál és egyetemi tanároknál mint asistens működtem, tovább tekintve, hogy műtermem a mai kor legelőkeltebb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megtegyek. Kötő tisztelettel

REMÉNYI ESZTER

vizsgázott fogtechnikus, szájpaddás nélküli műfogspecialista.

Betegtolókocsik.
Hordágyak.
Hordszékek.
Szobaűszkek. Bidék

továbbá mindenfajta hygienikus és kényelmes cikkek.

SCHOTTOLAERNŐ

gyáros és nagykereskedő

BUDAPEST, VI., Váci-
körtút 53. és 13. szám.

Számos ábrával ellátott fő-
árjegyzék ingyen.

Hirdetéseket

mérsékelt árban
felvesz a magyar és
német lap számára

FOGÁT, SZÁJÁT csakis a Dr. Vajda-féle Hydrogen-peroxyd szájvizzel ára kor. 1.50 és fogporral ára 1 korona ápolhatja lelkiismeretesen. Kapható minden Gyógyszertárban és Drogériában.

KSZER. Bácska legnagyobb ékszerjavító- és ékszerkészítő-műhelye

Szende Oszkár, Szabadka,
Kossuth-utca 20. szám.
Vidéki rendeléseket jutányos árban eszközöl.

Csodakut fürdő megnyílt Magyarokán (Bácsmegeye)

JAVALVA: Izom- és ízületi csúsz iszhiás, zsábák-, kőszvény- és hűdéses megbetegedéseknél.

IVÓKURA: Gyomor, bélbajoknál, székrekedéseknél és aranyeres bántalmaknál.

Villanyvilágítás. • Elsőrendű fürdőberendezés. • Gyönyörű park.

Csodakut fürdő Részvénytársaság Magyarokán.

Első Délmagyarországi Kence-, Lakk-, Olaj- és Festékgyár

VEGYTECHNIKAI LABORATORIUM, SZABADKA.

Gyártmányok: Kétszerfőzött „Extrafin“-jegyű legfinomabb lenolajkence, „Japán“ pótkence, „Excelsior“ műkence, Kátránykence. □ „Venus“, „Király“ és Kátrányolajfesték. □ Terpetinolaj, francia, amerikai és orosz. Terpetinum. Gépolaj. Étolaj. □ Aszfalt-, Borostyán-, Bór-, Bronz-, Kopal-, Damar-, Kristály-, Politur-, Japán- és Emaillakkok. Borostyán és Linoleum szobapadlóakk. □ Föld-, szepített és vegyi festékek.

Főraktár: Klein Géza nagykereskedő cégnél Szabadka.

Délvidéki Közgazdasági Bank R.-T.

SZABADKA, KOSSUTH LAJOS-U.

Alaptőke: 3. millió korona.

FIÓKOK: ZOMBOR, BÁCSKOSSUTHFALVA.

Tartalékok: 1 1/2 „

Foglalkozik a banküzlet minden ágával, különösen:

törlesztéses kölcsönök nyújtásával, betétek kamatoztatásával,

földbirtokok vételével és eladásával parcelláris uton.

Az Assicurazioni Generali főügynöksége

ELSŐRENDŰ AUSZIGI KÉKKŐ.

Raffia háncs extraminőségű. Arixeni kristály Azurin a peronoszpóra elleni legbiztosabb permeterző szer. Corbin legkiválóbb magvédőszer üszög, varju, egerek, stb. kártevése ellen. Répamag, eredeti németországi, fajazonosságért szavatolok. Heremag elsőrendű ólomzárólt. Fűmag, angol és olasz, valamint az összes gazdasági és Mauthner-féle kerti és virágmagvak a legolcsóbb áron kaphatók

KLEIN GÉZA fűszer és csemege nagykereskedő detail osztálya.

SZABADKA

TELEFON SZÁM: 55.

TELEFON SZÁM: 55.

Salgótarjáni, petrozsényi, annavölgyi, szászvári, nagymányoki, karwini, ostrai és porosz-

SZENET,

mosott kovácszenet, légszeszgyári és pirszényári

PIRSZENET

ipari, gazdasági és háztartási célokra minden vasuti és hajóállomásra szállit

Salamon Jakab és Társa

Bpest, V., Erzsébet-tér 19.

Telefonszámok: 73-96, 73-97, 73-98, 73-99, 172-26.

F·O·G·A·K

és teljes fogsorok, arany koro-**HIDAK,**
nák. — Arany, platina (porcellán)
garantált színaranyból, legspeciálisabb, felismerhetetlenségig
bű müfogak, mindennemű kaucsuk fogozatok.

Foghuzás, tartós fog-**ROMÁN**
tömések készülnek:
fogtechnikai műtermében és laboratóriumában Szabadka,
Kossuth-utca 22. szám. — Délvidéki Közgazdasági
Bank Részvénytársaság székhelyében, Bárány-szálló mellett.
Vidékiek 1 nap alatt kielégítetnek!!
Mérsékelt árak! Telefon: 6-12.

Ispánovits

ruhákat legszebben

fest és vegyileg tisztít

Szabadka, I. kör, 81. (Saját ház).

Telefon: 497. szám.

ORTHODOX saktertői
vágott kövér ludak kilója
1'88 K. Apró baromfi a
legolcsóbb napi árban.
Baracklekvár kgr.-ként 1
K. 80 fillérért kapható ::
Virág és Társánál
Szabadkán.

WEITZENFELD ÉS TSA

SZABADKA

Interurban telefon 190.

Saját készítményű zsák,
ponyva s kötélárú raktár.
Használt zsákok vétele,
eladása és becserélése.

Zsák- és ponyvakölcsönzés.

AUTONOMIA

ZSIDÓ FELEKEZETTÁRSADALMI ÉS POLITIKAI LAP.

MEGJELEN MINDEN MÁSODIK HÉTEN SZERKESZTŐ: Dr. KLEIN ADOLF SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL
SZABADKA, SZÉCHENYI-TÉR 99. SZ.
ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK · EGÉSZ FŐMUNKATÁRS: SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL
ÉVRE 12 KORONA, FÉLÉVRE 6 KOR. Dr. SINCER BERNÁT FŐRABBI Előfizetési díjak a „Délvidéki Közgazd.
Bank R.-T"-hoz Szabadka, küldendők.

TARTALOM:

1. Dr. Klein Adolf: Fordulat.
2. △ A községkerületek.
3. Neményi: Fővárosi levél.
4. Dr. Links Izák főrabbi: Csak egy-
séges vallásos felfogás vezet az
autonomiához.
5. Dr. Fischer Benő főrabbi: Szellemi
áramlatok a magyar zsidóságban.
6. Szilánkok.
7. Gondolom:
8. Olvasóinkhoz.
9. Tárcsa. Tobijob héber eredetije után:
A pokol előcsarnokában.
10. A hitk. tisztviselők nyugdíjinté-
zetéről.
11. Hírek.
12. Külföld.
13. Közgazdaság.
14. Szerkesztői üzenet.
15. Betöltendő állások.
16. Hirdetések.